

OGLAR

glasilo Kulturnega društva Zavratac

2000 - 1

Zavratac

UVODNIK (Nataša Mivšek)	3
AKTUALNO (Darko Bogataj)	4
-zaključek sanacije odpadkov	4
-otvoritev vodovoda	5
-asfaltacija ceste v Potoku	6
IZ ZGODOVINE ZAVRATCA (Jožef Lazar)	8
-oglarji-prvi prebivalci Zavrataca	8
GASILSTVO (Janko Rupnik)	9
-prostovoljno gasilsko društvo Zavratac	9
KULTURA (Renata Kogovšek, Janez Gantar, Alenka Gantar, Andrej Mivšek)	10
-kultura v Zavratacu	10
-zgodilo se je	12
-glasbena umetnost	14
-grafika	16
-pesniška stran	22
ŠOLSKA STRAN (osnovnošolci)	23
-pesmi, spisi, slovarček zavraških narečnih besed	
RAZVEDRILO (Mojca Mivšek, Kristina Bogataj, Evgen Rupnik, Polona Gantar)	27
-uganke	
-šale	
-anekdote	

OGLAR, številka 1, junij 2000.

Glasilo OGLAR izdaja Kulturno društvo Zavratac dvakrat letno.

Uredniški odbor:

Alenka Gantar (glavni in odgovorni urednik), Nataša Mivšek (lektoriranje), Renata Kogovšek, Jožef Lazar, Andrej Mivšek, Robert Rijavec, Darko Bogataj, Mojca Mivšek, Kristina Bogataj, Anita Tavčar, Tomaž Mivšek, Polona Gantar

Naslovna in zadnja stran: Andrej Mivšek
Fotografija: Robert Rijavec
Tisk: ABC Merkur d.o.o. Idrija
Naklada: 300 izvodov

“Ko se šibki vetrovi združijo, naredijo tajfun.”

vietnamski pregovor

V vaših rokah je prva številka našega časopisa, o katerem smo nekateri sanjali kar dolgo. Kar se nam je pred leti zdelo skoraj nemogoče, postaja resnično. Če se šibki vetrovi združijo, naredijo tajfun.

Že nekaj let je ta misel, da bi v obliki časopisa, ki bi izhajal občasno (dvakrat letno), delili med seboj novice, zanimivosti, izkušnje..., zorela in se v letošnjem letu z ustanovitvijo Kulturnega društva Zavratac vsadila v kulturni utrip našega kraja. Kako se bo ta mlada rastlinica prijela in kako globoko bo pognala korenine, je odvisno od vseh nas, kako bomo časopis sprejeli in koliko bomo vanj vložili. Vsebinsko smo zastavili tako, da bo v njej vsak lahko našel kaj zase, hkrati pa na široko odpiramo vrata vsem, ki bi na kakršen koli način želeli sodelovati pri njegovem oblikovanju.

Naša krajevna skupnost je majhna, šteje malo ljudi. Toda o čem vse bi lahko pisali in kaj vse se dogaja med nami! Kaj vse nas zanima! Vse to nam priča, koliko bogastva nosimo v sebi, na katerega smo lahko resnično ponosni. Smo pred izzivom, da prispevamo svojo sapo in da nenazadnje sploh odkrijemo, kakšna moč je v nas, če jo združimo v tajfun.

V imenu uredniškega odbora vam želim prijetno in koristno ter zabavno pohajanje po straneh vašega časopisa. Nestrpnost pričakujemo vaše vtise in želje in nenazadnje tudi (dobre) kritike.

Nataša Mivšek

Tudi v KS Zavratac pozdravljamo novi krajevni časopis. Kotichek, ki nam bo namenjen, zelimo izkoristiti za kratek pregled aktualnih tem v Zavratacu. Prva rubrika je namenjena kratkemu pregledu projektov, ki so potekali v Zavratacu leta 1999, in nacrtovanim projektom v letu 2000.

Zavratac sta zaznamovala v preteklem letu predvsem dva velika projekta: dokončna sanacija RAO odpadkov in izgradnja vodovoda v kraju. Poleg tega je potekalo tudi nadaljevanje projekta asfaltacije cest v KS Zavratac.

1. Sanacija RAO odpadkov

Drama se je začela junija 1961, ko je kolona tovornjakov ponoči pripeljala 69 sodov radioaktivnih odpadkov v kaverne. Akcijo je nadzira vojska in milica, dela pa so potekala v največji tajnosti. Odpadki so bili posledica nesreče z radijevo iglo na Onkološkem inštitutu v Ljubljani. Deset miligramov radijevega sulfata je onesnažilo več medicinske opreme in prostore. Tako so večjo količino opreme, oblačil, inventarja, stenskih in stropnih oblog počistili v sode, ki so bili kasneje pripeljani v Zavratac. Tako so krajani Zavrataca dobil brez svoje volje in vednosti črno odlagališče radioaktivnih odpadkov.

Zahteve krajanov po sanaciji odpadkov so bile posredovane leta 1992, ko jih je v takratnem zboru občin posredovala skupina poslancev, vendar niso naletele na odziv. Prvi premiki in večje zanimanje za probleme Zavratačanov se pričnejo po bojkotu referendumu za določitev občin maja leta 1994.

Agencija RAO in strokovnjaki Ekološkega laboratorija so 2. septembra 1996 v okviru sanacije odprli prostore skladišča. V desetih dneh so strokovnjaki odpadke

pregledali ter izmerili radioaktivnost vsebine sodov in ostalega materiala v skladiščnem prostoru. Pri tem so poleg radija našli tudi izotope cezija, kobalta in ogljika. Odpadke so presortirali v nove sode ter jih vrnili nazaj v skladišče. Tako je 97 sodov oz. cca 12 ton odpadkov čakalo na dokončno selitev. Priporočilo strokovnjakov, ki so sodelovali pri delni sanaciji, je bilo jasno: stanje objekta ni primerno za skladiščenje radioaktivnih odpadkov.

Dokončna selitev odpadkov iz Zavrataca je potekala konec leta 1999. Delo je po programu, ki ga je izdelala agencija RAO, opravljalo podjetje IBE iz Ljubljane. Odvozu odpadkov iz zasilnega skladišča v skladišče radioaktivnih odpadkov v Brinju je sledilo tudi čiščenje ometa in tal. Krajani so si lahko potek sanacije ogledali tudi na dnevu odprtih vrat v kavernah.

Fotografija spodaj ne potrebuje komentarja. Desno začetek sanacije. Foto: Franc Bogataj.

2. Potek asfaltacije cest v kraju

Krajanje Zavratca smo vzeli željo po urejenih cestah zelo zares. Po počasnem napredovanju asfaltiranja cest v kraju, ko je bilo potrebno čakati na državni denar, smo vzeli stvar v svoje roke. Na referendumu oktobra 1997 je bil izglasovan samoprispevek za dobo petih let od 01.01.1998 do 31.12.2002 z namenom dokončanja projekta asfaltacije cest v Zavratcu. Tako povprečno zberemo krajanje 1.500.000,00 SIT letno.

Morda se zdi, da je številka majhna, vendar je glede na število prebivalcev in sorazmerno visok odstotek prispevka (3% neto plače zaposlenega , 3% pokojnine in 6% katastrskega dohodka) udeležba krajanov pri investicijah dokaj visoka. Poleg sredstev imamo zaradi lastne udeležbe večje možnosti za pridobivanje sredstev iz proračuna občine. Pokrivanje investicij poteka večinsko iz proračuna občine Idrija ter sredstev za spodbujanje razvoja demografsko ogroženih področji.

Po planu asfaltacije, ki je bil izdelan po samoprispevku, naj bi asfaltacijo nadaljevali: leta 2000 neasfaltirani odseki javnih poti v spodnjem Zavratcu in Potoku po enakovredni delitvi, leta 2001-2002 pa ostali neasfaltirani odseki do posameznih hiš v Zavratcu. Dejanska uresničitev zastavljenih ciljev pa bo še vedno odvisna od pridobljenih sredstev iz proračuna. V letu 1999 je bila zaključena asfaltacija lokalne ceste Zavratec-Potok. Vrednost investicije je bila 9.000.000,00 SIT. Prispevek krajanov je bil 1.760.000,00 SIT. Ostala sredstva so bila pridobljena iz proračuna občine in prispevka za demografijo.

Prvi metri asfalta v Potoku avgusta 1999. Foto: Darko Bogataj.

3. Vodovod v Zavraticu

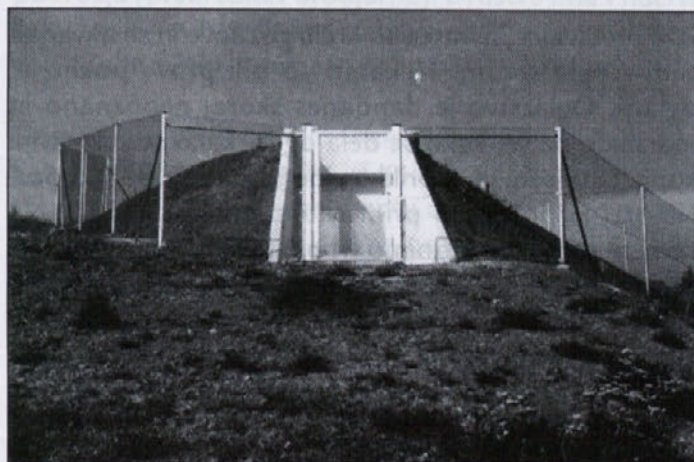
Vodovod v kraju je financiran kot odškodnina za dolgoletno skladiščenje RAO odpadkov. Prvotni projekt je bil predviden le na območju KS Zavratac, s črpališčem v Zavraticu. Kasneje se je izkoristila možnost povečanja obsega vodovoda. Tako je vodovod pridobil medobčinski značaj. Črpališče vode je na Medvedjem Brdu, vodovod pa teče preko Veharš v Zavratac in Potok. Vodovodna mreža je speljana tudi v nekatere zaselke Medvedjega Brda. Projekt vodovoda je bil prvič predstavljen krajanom na zboru krajanov pomladi leta 1997. Investitor projekta je Komunala d.o.o., izvajalec del pa podjetje Zidgrad iz Idrije.

Po nekaj težavah s časovnim potekom del, ki so bila posledica financiranja, je voda prvič poskusno pritekla konec leta 1999. Vezano na sklep krajanov na zboru krajanov marca 2000 je uradno vložena zahteva krajanov na Ministrstvo za okolje in prostor, da se tudi stroški priključnega materiala vključijo v predmet odškodnine.

Vodovod je nedvomno velika pridobitev za kraj. Urejena oskrba z zdravo in pitno vodo je osnova za dostojno življenje tudi na podeželju.

Na koncu bi se rad v imenu KS Zavratac zahvalil vsem posameznikom na državnem, občinskem in krajevnem nivoju, ki so omogočili ter s svojim delom pripomogli, da so se dela sanacije pričela in pripeljala do konca. Zahvalo dolgujemo tudi krajanom, ki s svojimi sredstvi omogočajo doseganje skupnih ciljev in napredek kraja. Želja vseh krajanov je, da bi bila Zavratac lepa, čista in urejena vas v ponos vsem prebivalcem in v veselje vsem popotnikom, ki bodo uživali gostoljubje prijaznih domačinov.

Darko Bogataj

Rezervoar na Mravljišah. Foto: Franc Bogataj.

OGLARJI V ZAVRATCU

Pred nami je prva številka našega časopisa, ki smo ga poimenovali po oglarjih – "Oglar". Lahko bi ga tudi drugače, recimo "Štancar", saj so nedaleč od tod v smeri proti Podklancu (Žiri) "štancali" kamne. Marsikateri portal ali vodnjak ("bč" po domače) je narejen iz teh kamnov na obrobju Zavrata. Mojstri, ki so klesali kamne, so se imenovali "štancarji". In ni čudno, da so tod bili tudi oglarji, saj so "štancarji" pri svojem delu uporabljali tudi oglje za brušenje orodja.

Prvi prebivalci Zavrata so krčili gozdove in se ukvarjali tudi z oglarstvom. Nekateri so bili prav "poklicni" oglarji. Oglarstvo je dandanes skoraj nepoznano in marsikdo ne ve, kako se dela oglje, kako se pripravlja kopa. Sam sem imel priliko videti, kako se zloži kopa. Najprej je potrebno pripraviti prostor za kopo. Na ravnem terenu odstranimo vrhno plast zemlje. Najbolje je, če uporabimo staro kopišče, kjer je že stala kopa. Taka tla so že zbita in prirejena, zelo pomembna pa je stara in že večkrat uporabljena zemlja, ki je najboljša za pokrivanje. Ko je kopišče urejeno, zabijemo v sredino okrog 5 centimetrov debele ravne drogove v obliki trikotnika ali četverkotnika, kar imenujemo stržišče. Okoli stržena začnemo pokončno zlagati prvi sklad drv. Najprej zlagamo drobnejša in bolj suha drva, da se hitro vžgejo in da pride ogenj čimprej do vrha. Na zadnji, to je zgornji sklad, naložimo še glavo iz kratkih in drobnih drv. Glava je zložena v obliko kupole. Tako mnogo lažje in hitreje pokrijemo obod kope. Kopo pokrijemo z dvema plastema. Polovico spodnjega sklada pokrijemo s smrekovimi vejicami ali resjem, dobra pa je tudi stelja. Nato spodnjo plast prekrijemo še z zemljo tako, da ne drsi s kope. V sredini kope je na dnu stržena ognjišče, v katerega namečemo skozi odprtino zgoraj nekaj suhih drv. Nanje vržemo žerjavico, da se drva vžgejo. Ko ogenj doseže vrh kope, odprtino tesno zadelamo na isti način kot vso kopo. Začne se poogljjevanje.

Približno pol metra od stržena napravimo naokrog glave luknje, ki odvajajo dim in jih imenujemo "dimnice". Malo nižje v isti razdalji kot so dimnice, napravimo luknjo za dovajanje zraka v kopo. Kadar iz kope uhaja modrikast dim, so drva v kopi zoglenela do spodnjih lukenj in hitro zapremo zgornje dimnice in pod drugo vrsto napravimo tretjo vrsto lukenj. Zgornje sedaj odvajajo dim, spodnje pa dovajajo svež zrak. Ta postopek ponavljamo do dna kope, dokler ne zoglene vsa drva.

Ko poogljjevanje doseže dno kope, vse luknje tesno zapremo, da preprečimo dostop zraka. Tako se zaprta kopa hladi, dokler ne ugasne vsa žerjavica. Ostane samo čisto oglje, ki ga zlagamo po tleh, da se do kraja ohladi. Dobro oglje je temno sivo in lesketajoče ter trdno, da se ne drobi. Pri udarcu mora dati steklen zvok.

Če segrevamo les pri omejenem dostopu zraka, tako da ne gori, ampak samo ogleni, dobimo oglje. Na ta način zmanjšamo lesu prostornino za polovico, težo pa do ene petine. Toplotna moč se poveča celo do dvakrat. Najboljše oglje za kurjenje in kovaštvo je jelševo, gabrovo, bukovo, leskino in tudi nekatere vrste iglavcev so uporabljali, toda redkeje.

Za kuhanje oglja so navadno uporabljali ostanke lesa, ki niso bili primerni za tehnično obdelavo. Kjer pa je bilo spravilo lesa zaradi nedostopnosti kraja nemogoče, so za oglje uporabili ves les. Tako so kuhali oglje tudi v okolici Zavrata, predvsem v grapah, kamor niso vodile poti. Nato so oglje, ki je imelo manjšo prostornino, bilo pa je tudi lažje, do voznih poti prinesli ročno ali s konji. Kope so oglenele lahko tudi mesec dni, odvisno od velikosti, vanjo so lahko spravili tudi 30 kubičnih metrov drv.

Oglje so uporabljali včasih predvsem v kovaštvu, ko so se še "furali" s konji in so potrebovali podkve. Tudi vozovom je bilo potrebno okovati kolesa, sploh so večino orodja izdelali doma. Tudi v Zavratacu je bilo kar nekaj kovačij.

Tako kovačije kot oglarjenje in "štancanje" nekdanj življenjskega pomena so danes le zanimivost, ki tone v pozabo. Ali pa ne? Bomo tisti, ki smo videli in slišali, dali "preživetim" rečem dovolj teže? Bo mlada generacija dovolj odprta, da ovrednoti tudi preteklost? Tudi zato smo naš časopis poimenovali "Oglar".

Jože Lazar

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO ZAVRATEC

Eno od društev, ki popestruje zavraško življenje, je tudi Prostovoljno gasilsko društvo Zavratac. Ustanovljeno je bilo leta 1982, torej v letih, ko se je v Zavratacu začelo malo bolj živahno družabno življenje. Delovala je že Strelska družina, Mladinska organizacija in Krajevna skupnost. Nekako se je na enem od sestankov Krajevne skupnosti pojavila misel, da bi bilo dobro, če bi v vasi imeli domače gasilce. Po uradnih procedurah, ki botrujejo taki ustanovitvi, je bilo društvo tudi ustanovljeno in sicer kot gasilska desetina, ki je najprej spadala pod GD Godovič, pozneje pa se osamosvojila in postala samostojno društvo.

Ob prvi deseti obletnici društva, je bila tudi otvoritev novega gasilskega doma, zgrajenega na mestu bivše zavraške mlekarne, ki tudi tvori del nove stavbe.

Dejavnosti vsakega gasilskega društva so v prvi vrsti pomoč ob gašenju požarov, pomoč ob elementarnih nesrečah in preventivne dejavnosti, katere so še kako velikega pomena. Preventivne dejavnosti društva pa so usposabljanje gasilskega kadra, skrb, da je gasilska oprema v stanju pripravljenosti, organiziranje tečajev za gasilce, gasilske vaje, osveščanje krajanov v duhu požarne varnosti v kraju, servisiranje gasilskih aparatov, ki so v lasti krajanov in oskrba s pitno vodo v sušnih obdobjih.

In kako deluje naše zavraško gasilsko društvo?

Takoj po ustanovitvi leta 1986 je društvo zaradi kadrovskih težav delovalo kot gasilska desetina pod GD Godovič. Takrat se je vanj včlanilo približno 30 članov. Eno leto po ustanovitvi smo organizirali tečaj za izprašane gasilce. Potekal je v Zavratacu. Potem smo postali samostojni in si za silo uredili orodjarno v bivši zavraški mlekarni. Sledila je nabava cisterne z visoko tlačno črpalko, lotili smo se gradnje gasilskega doma na lokaciji bivše mlekarne. Ob prvi desetletnici obstoja gasilskega društva je bila otvoritev gasilskega doma, prevzem nove gasilske brizgalne in seveda zelo uspela gasilska veselica. Pri vsem tem delu je bilo vloženih ogromno prostovoljnih delovnih ur in sredstev samih krajanov v raznih oblikah.

Kakor vedno po začetnem elanu se je tudi pri nas začetni tempo umiril. Društvo pa je redno imelo gasilske vaje, skrbelo za požarno varnost v samem kraju in pripeljalo precej kubikov vode v sušnih obdobjih. Leta 1996 je bilo izvršeno lastninsko preoblikovanje in preimenovanje društva v Prostovoljno gasilsko društvo Zavratac. Tudi samo stavbo še vedno posodabljam (centralna kurjava) in tudi v bodoče imamo v načrtu še nekatere preureditve predvsem na operativnem področju (preureditev orodjarne). Društvo ima v načrtu še nabavo gasilske sirene, nabavo novejšega gasilskega vozila, obnovitev opreme in nabava gasilskega praporja.

Gasilci smo imeli tudi kar nekaj uspešnih intervencij v samem kraju in okolici. Lani je članska ekipa na tekmovanju v občinskem merilu dosegla četrto mesto, kar lahko štejemo za dober uspeh. Gasilci se tudi udeležujejo raznih parad in sodelujejo z drugimi društvi tako na operativnem kakor tudi na slavnostnem in družabnem področju.

Ker je gornje nadstropje gasilskega doma zelo funkcionalno grajeno, se tu marsikaj dogaja. Tu se prirejajo razne zakuske ob različnih priložnostih po naročilu katerekoli stranke. Odigralo se je mnogo iger sosednjih kulturnih društev, na proslavah ob različnih praznikih so naši otroci priredili marsikatero predstavo. Tu je prostor za razne sestanke krajanov, ne moremo si pa zamisliti nedelje, da se ne bi krajanji tu usedli in malo pokramljali v družbi.

Lahko trdim, da društvo živi, da služi svojemu namenu in da se v društvu tudi zmeraj nekaj dogaja. Še naprej vabim krajanje k sodelovanju, da bi še pokazali dobro voljo za kakšno prostovoljno uro, in bili dobri člani in gasilci Zavrataca.

V službi ljudstva - na pomoč.

Janko Rupnik

KULTURA V ZAVRATCU

Res je, da človek ne more živeti samo od kruha, ampak tudi od besede. Od dobre besede, lepe pesmi, igre, knjige, in vsega, kar bogati duhovno stran njegovega bivanja.

V Zavrattu se lahko zahvalimo; v preteklih desetletjih ali stoletju, bi lahko rekli, te vrste siromaštva ni bilo. Ljudje se niso prepuščali čakanju, kaj jim bo kdo ponudil ali prinesel, ampak so sami s svojo zagnanostjo in izvirnostjo in nenazadnje z velikim občutkom za skupnost (tudi to je kultura - srčna) naredili marsikaj lepega in dobrega.

Ko je leta 1914 prišel v našo faro duhovnik Ivan Miklavčič, doma iz suše pod Blegošem, je nadaljeval in zelo povečal farno knjižnico. Vanjo so hodili ljudje od blizu in daleč. Nadaljeval je tudi ljudsko šolo. Kmete je spodbujal k umnemu kmetovanju. Ob njegovi smrti - po 34-ih letih delovanja v zavraški fari, so mu farani na spomenik upravičeno zabeležili: oče Zavrattca.

V tem času, se pravi v dvajsetih letih prejšnjega stoletja, se je za zborovsko petje in za igranje na harmonij navdušil in si pridobil potrebnega znanja še mlad fant Jakob Kogovšek - Brnkov Jokl. Bogoslužje v cerkvi je oživelo, pa tudi sicer so pripravili marsikak lep večer s petjem. Ustanovil je tudi moški zbor. V tridesetih letih pa je oče Matjažev predlagal Brnikovemu očetu, naj bi se v cerkvi napravile orgle. Zasnovala sta: vsi taveliki kmetje naj bi dali po en voz hlodov, manj zmožnejši pa po svojih močeh. To se je uresničilo in leta 1941 je mojster Valiček iz Gorice na naš kor postavil nove orgle (blagoslovljene so bile istega leta 15.junija na praznik svetega Vida - na žegnanjsko nedeljo), ki še danes dobro služijo svojemu namenu.

Moški zbor Zavrattec, 22. 4. 1928.

V tistem času pred vojno je bilo prebivalstvo v Zavrattu res polnoštevilo. To se je poznalo tudi pri pevskem zboru in pozneje v igranju ljudskih iger. Kako lepo in z občutkom se je pelo, so vedeli povedati tudi v drugih krajih. Ta zbor je z vso požrtvovalnostjo in ljubeznijo polnih 67 let vodil organist Jakob Kogovšek. K petju so spodbujali tudi duhovniki: Ivan Miklavčič, Franc Govekar, Mirko Žakelj, Anton Lazar, Bogdan Berce in Ivan Kobal. Kadar so na oder v "baraki" in v Rupnikovem kozolcu postavljali igre, se je vselej po predstavi oglasil še zbor z Oj Triglav moj dom, Sem pevec, Lipa, Glejte že sonce zahaja... in še mnogimi drugimi. Zelo se je v Zavrattu praznovalo Urhove nedelje, Cahejeve, Kraljeve. Takrat so prišli k maši v našo cerkev svetega Urha ljudje tudi iz sosednjih župnij. Mnogi so kar v gostilni "pri Birtu" ob dobri južini počakali popoldanski žegen s petimi litanijami, nato pa še veselega rajanja in prepevanja.

Cerkveni pevski zbor v 60-tih letih.

Z ljudskimi igrami so se Zavračani postavili na oder v letih po vojni. Ustanovljeno je bilo Kulturno društvo Boris Kidrič. Za vodenje in učenje iger so bili redno kot poklicani učitelji. Bili so to: Pižmoh, Eržen, v petdesetih letih sta bili zelo aktivni učiteljica Pavla Kosmač in Mira Šifrer. Takrat so prihajale na oder: Tri sestre, Miklova Zala, Matiček se ženi, Veriga, Razvalina življenja, Legionarji; Divjega lovca pa so družno z igralci iz Brekovic zaigrali v Strojarjevi rupi. V šestdesetih letih je pevski zbor z organistom Jakobom in ob mentorstvu idrijskega kaplana Jožka Berceta naštudiral in izvedel spevoigro Kovačev študent. Po pripovedovanju so bile to imenitno napravljene predstave. Poznejši rodovi učiteljev so za igranje aktivirali le šolsko mladino. V letih okrog sedemdesetih, osemdesetih pa smo za kulturne prireditve poskrbeli mladi. Včasih smo povabili tudi

kakšne goste kot Logaški oktet, Ribniški nonet Vitra, moški pevski zbor iz Cola, Andreja Žigona...

Prizor iz igre Miklova Zala.

Z igrami je šlo počasi navzdol. V preteklih letih pa je otroški oder zopet oživel. Z učiteljico Natašo Mivšek so otroci pripravili že precej prisrčnih igrvic in vseh vrst nastopov, docela navdušili pa so nas lansko leto s Kekcem in Mojco. Velika želja mnogih je, da bi se ljubezen do igranja vrnila tudi v odrasle. Na tem bomo delali.

Prizorček iz igre Kekec in Mojca.

Vrača se tudi veselje do "penkanja" - pritrkovanja. V preteklosti so milozvočnost iz naših zvonov znali izvabljeti Leopold Mivšek, Jakob Kogovšek, Kajetan Ambrožič, Dolfi Režiški, pa tudi mlajši: Rado Kogovšek, Lojze Kogovšek, Ivan Kogovšek - Frančni. Pred nekaj leti pa so se povzpeli v zvonik: Matej Kavčič, Aleš Kogovšek, Bogdan Vehar in Marko Vehar. Dobro jim že gre, a vaja dela mojstra, zato kar vztrajno in veselo, fantje.

Vrača se igra, vrača se pritrkovanje. Le petje in orgljanje v cerkvi se po odhodu organista Jakoba neprekinjeno nadaljuje pod strokovnim in zavzetim vodstvom prof. Polone Gantar, katera je pravi orglarski virtuoz. Skupaj za Magdo Kržišnik je postavila tudi otroški zborček, ki že preko deset let lepša posebne priložnosti: maše za prvo sveto obhajilo, krste, materinske dneve...

Na obzorju se zaznava talent mladega slikarja Andreja Mivška, ki že postavlja samostojne razstave.

V zadnjih letih so se otroci in odrasli poizkusili v risanju in modeliranju iz gline in lesa. To ustvarjalno kolonijo je organizirala in vodila arhitektinja Elza Pavšič in to kar v naravi - v senožeti. Ta utrinek je bil tako izviren, da se bo v prihodnjem letu zopet dogodil, tokrat že pod okriljem našega kulturnega društva in še v večjem obsegu. Tedaj se bo "zakuhala" tudi kopa oglja, da v resnici vidimo, kaj se iz navadnega leskovega in bukovega lesa po pravih postopkih ustvari - žgoče oglje.

Imamo torej novo ustanovljeno kulturno društvo, pred vami je naš prvi časopis OGLAR, za katerega ime je predlagala Bernarda Kogovšek - po davnih prebivalcih Zavrata in njihovem osnovnem preživljanju - kuhanju oglja. Še danes so vidni sledovi kop in lubnic (bivalnik iz lubja) v Črni. Z ustanoviteljico KD Alenko Gantar smo polni načrtov. Če bomo pridni, se bo v naši vasi življenje kar prijetno zaiskrilo. "Brez žrtve je narod mrtev" je rad rekel pevec Ladko Korošec.

Ta časopis pa naj služi vsem nam, da se bomo v njem radi oglašali s svojimi prispevki in ga radi prebirali.

Renata Kogovšek

Praznovanje kulturnega praznika v Zavraticu

Prireditve v počastitev kulturnega praznika je bila v Zavraticu 6. februarja. Na njej so se predstavili osnovnošolci in drugi vaščani pod mentorstvom učiteljice Nataše Mivšek z recitacijami pesnika Nika Grafenauerja in Franceta Prešerna. Poleg tega so zaigrali tudi prizorček iz Butalcev Frana Miličinskega – Policaj Cefizelj, pri katerem smo se nasmejali "do kosti", kot bi poetično rekel Janez Gantar, ki je nastopil s svojim pesniškim opusom takoj za njimi. Bili smo navdušeni nad njegovo izvirno poezijo. Za konec pa je cerkveni mešani pevski zbor pod vodstvom Polone Gantar zapel Moja mati kuha kafe v priredbi Alda Kumarja in slovensko himno, pri kateri smo vsi navzoči – poslušalci in nastopajoči dvignili kozarce in veselo nazdravili.

Prireditve ob materinskem dnevu

V nedeljo popoldan, 26. marca 2000, smo za starše pripravili krajši kulturni program, s katerim smo skušali materam in očetom izkazati skromno zahvalo za ves trud, ki ga izkazujejo pri vzgoji otrok. V prvem delu prireditve so se nam s krajšimi skeči in recitacijami predstavili osnovnošolci. Ta del programa so pripravile osmarke Mojca Mivšek, Anita Tavčar in Kristina Bogataj. Drugi del programa pa smo oblikovali malo starejši. Srečko Rejc nam je prebral črtico Greh Ivana Cankarja. Ob njej smo se lahko zamislili, kako težko nam je včasih pokazati spoštovanje do svojih staršev. Na koncu smo skupaj z zavraškim mešanim zborom, ki ga vodi Polona Gantar, zapeli nekaj nam vsem znanih pesmi: ljudski Krasno je sonce na nebu in Goreči ogenj brez plamena ter Slakovi Tri planike in V dolini tihi. Po prireditvi je sledila še pogostitev s pecivom, ki so ga napekle naše mame, in zraven nazdravili s kozarčkom vina ali soka. Vsi obiskovalci prireditve so bili obdarovani s šopki, narejenimi iz zvončkov in pušpana. Bil je lepo.

Gostje iz Sovodenj igrali Finžgarjevo dramo Veriga

Dramska skupina iz Sovodenj se nam je v režiji Zinke Slabe v soboto zvečer 29. aprila 2000 v zavraški krajevni dvorani predstavila s Finžgarjevo dramo Veriga. Prikazuje prepir med dvema sosedoma, ki se nikakor ne moreta pobotati zaradi verige, saj jo oba hočeta imeti za svojo. Vmes se pleče ljubezen med hčerko in sinom obeh gospodarjev sprtih kmetij, kateri vsi nasprotujejo. Dogajanje ves čas opazuje zelo pobožen stari oče, ki tega prepira nikakor ne more več prenašati. Ker je star in mu peša vid, mu odlomke iz Svetega pisma pogosto berejo vnuki. Tako tudi njih vzgaja v duhu odpuščanja brez maščevalnosti. Soseda se nikakor ne moreta spraviti in zamere so vedno hujše. Oče in vnuki naredijo načrt, da verigo vržejo v bližnjo reko. S tem bo vseh preprirov konec. Pri tem, ko vržejo verigo v reko, staremu očetu spodrsne in vanjo pade še on. Domači in sosede mu skušajo s skupnimi močmi pomagati, a je prepozno. Oče je že mrtev. Sprta sosedu uvidita svojo brezsmiselno vztrajanje v prepiru in si ponižana podata roke.

Dramsko skupina iz Sovodenj sestavljajo člani dveh generacij. Na eni strani upokojenci na drugi pa mladina. Oboji so pokazali, da imajo veliko igralskih talentov, ki so jih znali dobro uporabiti v svojih vlogah in tako igro dobro predstaviti.

Alenka Gantar

Razstava pirhov zavraške župnije

V okviru Kulturnega društva Zavratac je bila v Velikonočnih dneh postavljena prva razstava pirhov. Razstava je bila na ogled v veroučnem prostoru župnišča v Zavrtaču in je trajala do konca prvomajskih praznikov. Na razstavi so s svojo ustvarjalnostjo sodelovali prostovoljci iz celotne župnije Zavratac tako, da je bilo na enem mestu zbranih na ogled nad sto trideset različnih pirhov. Videli smo lahko številne izvirne okrasitve pirhov in pestro razgibanost v dodajanju različnih materialov.

Najpogostejši način okraševanja pirhov je še vedno barvanje s čebulnimi listi. Pri tem lahko ustvarimo pestre barvne vzorce tudi z dodajanjem drugih rastlin in materialov na samo lupino jajca, preden ga pred kuhanjem ovijemo s čebulo. Pri barvanju z umetnimi barvili so bili na ogled primeri, ki so bili dodatno okrašeni z lepljenjem (sličice, papir...) ali z risbo s flomastrom ali čopičem. Zelo zanimiva je bila poslikava jajca z barvami za steklo, pa tudi domiselna uporaba papirja in trakov. Z dodanim papirjem so avtorji spremenili pobarvane pirhe v rože in metulje. Z lepljenimi trakovi pa lahko poudarimo obliko volumna jajca ali pa razgradimo površino pirha na posamezne dele. S trakovi lahko dodamo tudi simbol križa in različne vzorce ornamentov. Pri uporabi naravnih materialov so avtorji pri okrasitvi uporabili koruzno moko, slamo, jajčno lupino, razna semena in podobno. S tem so ustvarili bogato reliefno in barvno strukturo na sicer gladki površini in obliki jajca. Nekateri pirhi so bili tudi popisani z značilno velikonočno vsebino, nekatera jajca otrok so bila le porisana, videli pa smo tudi primere risbe s praskanjem v lupino, pri čemer se odstrani vrhnja barva.

Poleg pirhov pa so bili v razstavo vključeni tudi drugi predmeti z velikonočno simboliko, kot so oljka, hren, kruh in podoba jagnjeta. Platno in belo rjuho smo uporabili za podlago pri postavitvi razstave v smislu Kristusovega simbola ob vstajenju, ko so njegovi učenci našli v grobu na tleh le poveje in zloženo odejo.

Z razstavo smo na koncu lahko zadovoljni, kar nam dokazuje tudi številen obisk ljudi tudi z različnih krajev Slovenije.

Andrej Mivšek

Foto: Nataša Mivšek.

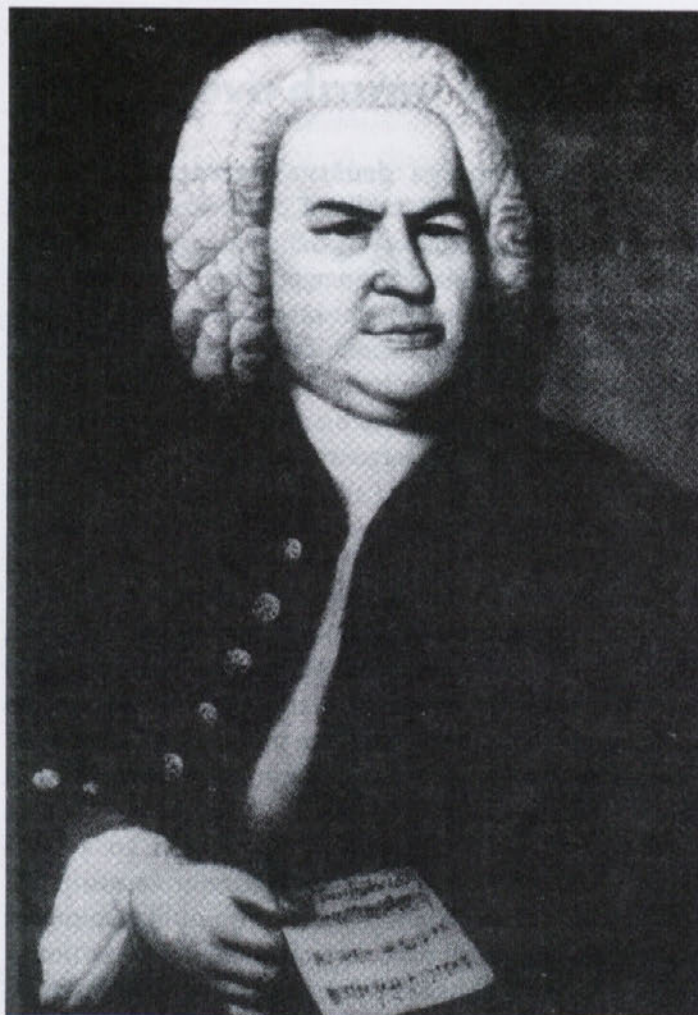
Foto: Robert Rijavec.

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750) - NAJVEČJI GLASBENIK VSEH ČASOV - ob 250 letnici njegove smrti -

V letošnjem letu se po vsem svetu spominjamo človeka, ki je v glasbenem svetu pustil neizbrisen pečat. Spominjamo se 250-letnice smrti J. S. Bacha. Rodil se je 21. marca leta 1685 v Eisenachu v Nemčiji. Njegovi predniki izvirajo iz Madžarske. Priimek Bach zato ne pomeni nemško - potok, pač pa madžarsko - potujoči pevec. Že sam priimek nam pove, da je bila to glasbena družina. Če pogledamo rodbino Bach vsaj 200 let pred njim, nam je samoumevno, da bo tudi Johann Sebastian glasbenik. Od njegovega pradedca Veita do Sebastiana je rodbina Bach štela 31 članov, od katerih jih je bilo kar 28 poklicnih glasbenikov (žensk niso šteli). Bili so citrarji, izdelovalci gosli in glasbil s tipkami, kantorji - to so pevci, ki vodijo petje pri bogoslužju, organisti, violinisti, mestni in dvorni piskači. Imeli so navado, da so se enkrat na leto zbrali vsi sorodniki, skupaj igrali in peli in tako imeli nekakšen družinski ansambel.

Po zaključku splošnega šolanja, star 14 let, je Johann Sebastian odšel v učenje glasbeniku. Učil se je različnih instrumentov: čembalo, orgle in violino ter osnove komponiranja, poleg tega pa opravljal svojo prvo službo kot pevec - sopranist v družinskem ansamblu. Kasneje (ko je izgubil svoj lep otroški sopran) je opravljal službe violinista, organista, vodje baročnega orkestra in glasbenega učitelja. Danes pa ga najbolj cenimo kot skladatelja. Napisal naj bi preko 2000 skladb, od katerih se jih je ohranilo le približno 1000. Tako po številu svojih skladb kot po kvaliteti daleč presega druge skladatelje.

V času svojega življenja je bil Bach znan le kot čudežni organist. Ure in ure je prebil v cerkvi za orglami in igral. Ko so mu ljudje čestitali k dobremu igranju, je le pripomnil: "Saj ni treba nič drugega kot pritisniti pravo tipko ob pravem času." Kot organist je služboval v več krajih Nemčije: najprej v Arnstadtu, potem v Muhlhausnu, nato v Weimarju, Halleyu in nazadnje v Leipzigu. V času opravljanja svojih službenih dolžnosti kot organist je veliko tudi komponiral za ta veličastni instrument (številni preludiji in fuge, toccate, fantazije, koralne predigre, partite, koncerti...). Kako se je navduševal nad orglami, še bolj pa nad dobrim igranjem natanje, priča dogodek: Nekoč je peš prehodil 400 kilometrov in to samo zato, da bi slišal takrat zelo slovečega organista

Johann Sebastian Bach: Cantor

in skladatelja Dietricha Buxtehudeja. Ko je slišal igrati tega slavnega organista, mu prehojenih kilometrov ni bilo žal kljub temu, da je med tem časom izgubil službo.

Med časom službovanja Johanna Sebastiana Bacha kot organista so mu bila zaupana tudi dela zborovodje in vodje manjšega baročnega orkestra. Za svoj zbor in orkester je v tem času pisal skladbe imenovane kantate, katere je redno izvajal ob nedeljah pri bogoslužju. To so skladbe za zbor, soliste, orkester in orgle. Vseh kantat je okrog 300, iz tega obdobja pa so znamenite skladbe še Velika maša v h-molu, Magnifikat, Božični oratorij in štirje pasijoni (po Janezu, Luku, Mateju in Marku).

Iz njegovih skladb in življenja lahko spoznamo, da je bil načelen človek, pokoren le glasbi, veri in skrbi za družino. V dveh zakonih se mu je rodilo kar 20 otrok. Ker je v tem času razsajala kuga, jih je preživelo le 10. Oče Sebastian jim je poleg vzgoje nudil tudi glasbeno izobrazbo. Tako so bili štiri njegovi sinovi zelo slavni skladatelji še v času njegovega življenja, potem pa skoraj pozabljeni.

Kakšen je bil kot učitelj, nam je najbolj slikovito prikazano iz dnevnika njegove druge žene Anne Magdalene (prva mu je umrla), ki jo je učil igranja na orgle. Zapisala je: "Sebastian je bil vedno voljan stopiti iz svojega visokega sveta in znanja in vsakemu otroku, vsakemu začetniku na poti k umetnosti prijazno ponuditi roko in ga voditi do večjega znanja. Pri nobenem učencu ni nikoli postal nestrpen, grajal in obsojal je le nepazljivost in brezbriznost. Ko bi le mogla opisati, kako je poučeval! Ne verjamem, da bi na vsem svetu našli boljšega učitelja, tako spodbudnega, tako potrpežljivega - ampak ne z lenimi učenci. Bil je natančen in neutrujen. Njegove oči in ušesa niso prezrle niti najmanjše napake. Vedno je opazil površnost ali nepazljivost v igri.

Toda tu in tam je njegova prizadeta narava včasih le izbruhnila, posebno takrat, ko je zaslutil in videl kakšne manjše ali večje prevare, s katerimi so v študiju nepošteni učenci hoteli doseči dober vtis svoje igre. Videla sem, kako si je strgal lasuljo z glave in jo vrgel na takega učenca - zakaj nikakor ni prenašal tistih, ki so se z goljufivim ogibanjem poštenega dela in študija hoteli izkazati s praznimi učinki."

Zadnja leta življenja je Johann Sebastijan Bach živel v Leipzigu. Pisal je predvsem duhovno glasbo. S starostjo se mu je začel slabšati vid. V veliko pomoč mu je bila žena Anna Magdalena, ki mu je pomagala zapisovati skladbe in prepisovala tiste skladbe, ki so bile namenjene večjemu številu izvajalcev - npr. skladbo, ki so jo izvajali z orkestrom in zborom, je bilo potrebno prepisati za vsakega instrumentalista in za vsakega pevca.

Ko je postajal starejši, šibkejši in ni mogel več v celoti opravljati službe organista, zborovodje in dirigenta, se je posvetil le komponiranju. Starejši ko je, več je simbolike v njegovih delih. Večina njegovih skladb je vezanih na določeno obdobje cerkvenega leta. Tako najdemo v skladbah, ki so namenjene božičnemu času, melodije, ki označujejo zibanje otroka, ali pa intervale, ki posnemajo pozvanjanje božičnih zvonov. Skladbe, napisane za postni čas, se pogosto začenjajo z intervalom kvinte (grško razdalja petih tonov), kar že od renesanse naprej simbolizira grešnost ljudi. Če povežemo določene tone melodije, dobimo obliko križa.

Prisotna je tudi številčna simbolika. Glavna melodija koral je pogosto sestavljena iz 12-ih tonov, kar pomeni 12 apostolov, 13-ih tonov, kar pomeni Jezus in 12 apostolov ali iz 14-ih tonov, kar je isto kot seštevek zaporedja črk v nemški abecedi BACH: B=2, A=1, C=3, H=8... Posebej znamenita skladba, ki jo je v svojem življenju napisal, je zadnja z naslovom Umetnost fuge. Zadnji takti te skladbe, ki je ostala nedokončana, so napisani na temo, sestavljeno iz tonov njegovega imena B-A-C-H. To je kot nekakšen glasbeni podpis pod vsa njegova dela. Želja Bacha pred smrtjo je bila, naj se skladba izvaja v celoti kot je zapisana, po enominutni pavzi pa naj se izvede še protestantska koralna pesem z naslovom Stopam pred Gospodov prestol.

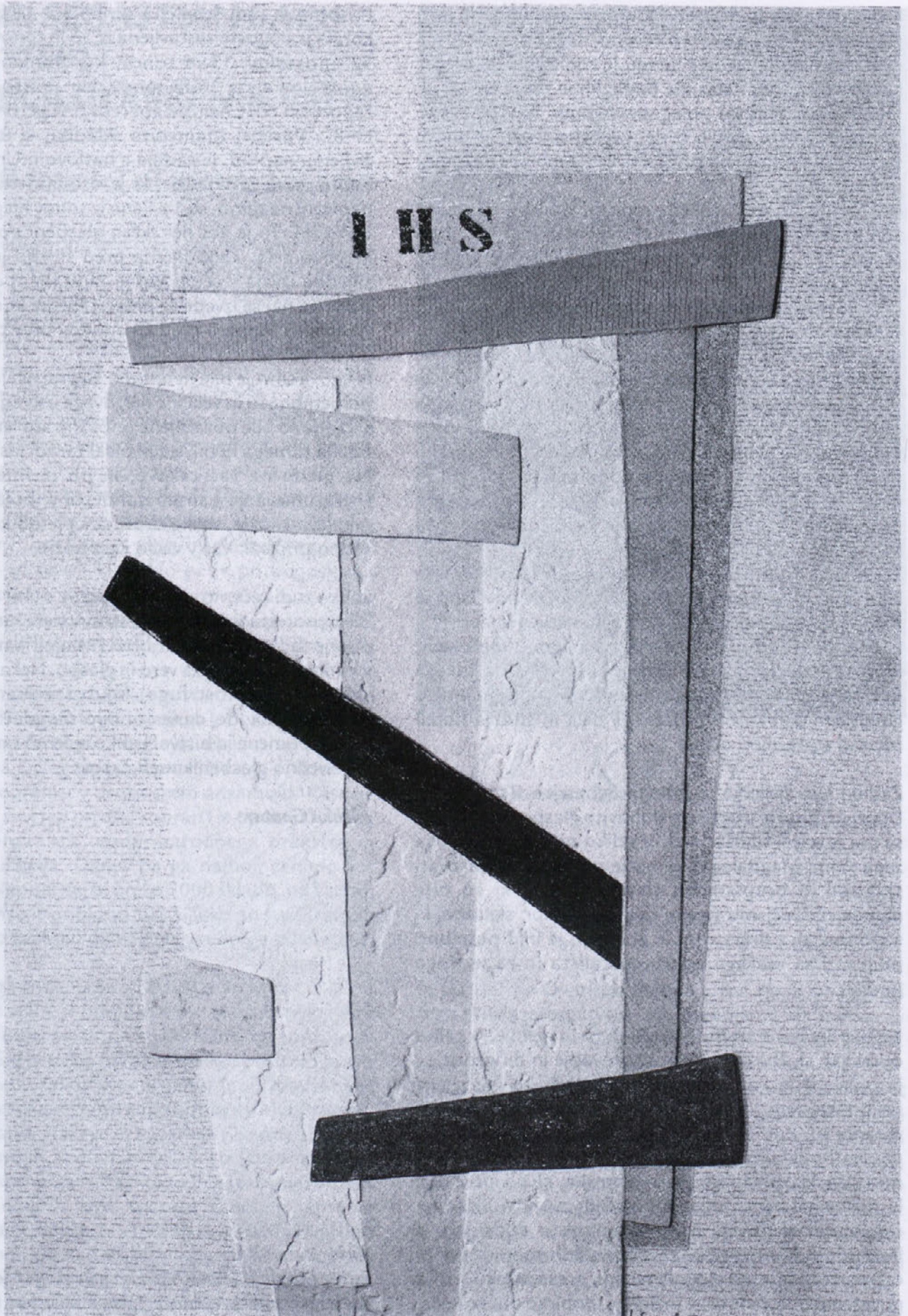
Njegova smrt je bila neopazna. Skoraj nihče se ni zavedal pomembnosti in veličine njegovega ustvarjanja. Njegove skladbe so bile pozabljene približno sto let. Tudi namen Bacha samega ni bil, da bi pisal zaradi lastne "kariere". Ne glede na vse težave, ki jih je imel v življenju (nerazumevanje s strani duhovščine, bolezen, pogosta menjava službe, velika družina...) je ob koncu skladbe vedno pripisal: Vse v večjo čast božjo.

Lahko tudi rečemo, da je deloval v duhu ekumenizma. Bil je protestant, pa vendar so nekatere njegove skladbe pisane tudi za katoliški obred (Magnifikat, Velika maša v h-molu...) Živel je za vero in glasbo. Nekaterih njegovih skladb (Umetnost fuge) kljub številnim poskusom strokovnjakov do danes ni bilo mogoče analizirati in odkriti pomena in bistva. Lahko rečemo samo eno. Bach je še vedno glasbenik vseh časov.

Alenka Gantar

Viri:

*Esther Meyell: J.S. Bach, Mala kronika Anne Magdalene Bach
Paule du Bouchet: Veličastni Johann Sebastian Bach*

Lojze Spacal, Krasška vrata, 1974, mešana tehnika, 125 x 85 cm.

V prvi številki glasila kulturnega društva Zavratac bi namenil teh nekaj strani grafični umetnosti. Tako sem se odločil zaradi dveh pomembnih razstav, ki sta ta čas na ogled v Ljubljani.

LOJZE SPACAL

Kot prvo bi predstavil retrospektivno razstavo Lojzeta Spacala v Moderni galeriji, ki je na ogled do 4. junija. Njegov obsežen opus vsebuje predvsem grafična in slikarska dela, pa tudi kipe, tapiserije, freske in mozaike. Večji del te razstave zavzemajo grafični listi, odtisnjeni v tehniki barvnega lesoreza, kjer se je umetnik razvil do popolnosti.

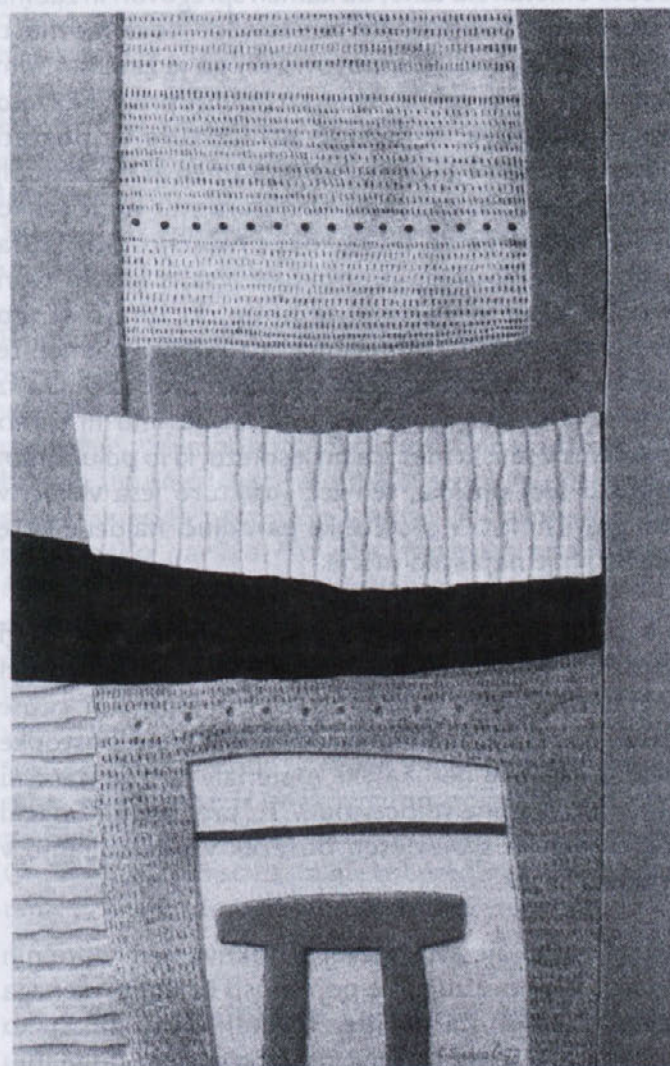
LOJZE SPACAL je bil rojen leta 1907 v Trstu. Že zgodaj sta mu umrla starša, tako da se je že v enajstem letu otroštva moral preživljati sam, obenem pa je končal osnovno in meščansko šolo. Bil je narodnostno zaveden in aktiven v antifašističnem gibanju, zato so ga leta 1929 takratne oblasti aretirale in poslale v zapor na jug Italije. Tam se prične tudi ukvarjati s slikarstvom. Po treh letih zapora se posveti študiju in opravi maturo na umetnostnem liceju v Benetkah, nato pa se zaposli kot učitelj risanja v Trstu in obenem privatno obiskuje likovno akademijo v Milanu. Med drugo svetovno vojno je bil ponovno zaprt v taborišču, nato pa premeščen v delavski bataljon. Po vojni se naseli v Trstu in obnovi staro hišo v Škrbini na Krasu, kjer je večino svojega življenja posvetil ustvarjanju. Kot pomemben umetnik je bil prisoten tako v slovenskem kot tudi v italijanskem prostoru. Svoje poslanstvo na Zemlji je končal 6. maja letos.

Njegovo javno umetniško življenje se prične leta 1937 s skupinsko razstavo v Trstu. V svojem ustvarjalnem življenju je številno razstavljal povsod po svetu in je kot svetovno pomemben predstavnik sodobne grafične umetnosti prejel tudi številne nagrade.

Spacal je umetnik Istre in Krasa, iz katerega je izšel in se je vedno vračal nazaj - že kot otroku se mu je vtisnil globoko v zavest s strogo in skopo lepoto. Kras kot pusta pokrajina, posejana z grobim kamenjem in revnim grmičevjem, pokrajina z redkimi njivami, z golo rdečo zemljo in redko ovenelo travo poleg kamnitih dvorišč, kjer v strahu pred burjo stojijo s kamenjem obložene bajte. Kras kot burja in golo kamenje. Tako podoba daje Kras našim očem, ko včasih zaidejo tja.

V grafičnih listih Lojzeta Spacala se prikaže rdečkasta zemlja v številnih skopih odtenkih, upodobljena arhitektura pa nam govori v bogatih, številnih odtenkih beline z neverjetno skrbjo enostavno zloženega kamenja. Nad kamnitim zidom ali v suhi pokrajini pa se prikaže

tudi del temnega neba, zelene jase ali kak drugačen barvni poudarek. Spacal interpretira Kras z notranjo zakonitostjo te pokrajine: maloštevilne osnovne oblike, ki so v svoji nujnosti trdno povezane, odločne vertikale in horizontale gradnje, enovitost čistih barvnih ploskev in neizprosna funkcionalnost, ki jo narekujejo skopa zemlja in trdo življenje Krasa. Spacalova motivika pogosto sega po preprostih predmetih vsakdanje rabe, katerih upravičenost je izpričala stoletna raba in ki je tudi njihovim oblikam odvzela vse nepotrebno, pustila pa samo najbistvenejše in zato estetsko najzadovoljivejše. Tako Spacalov razvoj privede do stvaritev monumentalnega vtisa in skrajno poenostavljenih oblik. Podobe, ki sestojijo iz navidez tako preprostih, a mogočno učinkujočih stvari - iz elementov linije, ploskve in barve. Podobe, ki jih črpa iz vsakdanjega življenja: ograjena goličava, kamnito

Lojze Spacal, *Kraški ganjk*, 1975, mešana tehnika, 85 x 60 cm.

dvorišče, klesani portali z vrati, čolni v zalivu, luna na praznem nebu ter vsakdanji predmeti, kot je kolo, košara ali posoda. Tako v Spacalovih značilnih barvah (ubita žoltozelena, črnomodra, bela, sinja in okraști odtenki) nastanejo motivi dvorišč z vertikalnimi in horizontalnimi kamnitimi bloki, ki so pogosto presekani s črtami ograj, lestev, okenskih okvirov, streh in krogov košar.

Na teh prečiščenih delih ni mogoče česa odvzeti, dodati ali samo premakniti, ne da bi s tem porušili strogo harmonijo podobe. Spacal gradi svoja dela z likovnimi elementi tako, kot bi skladal kamenje. Barva pa opravlja tu trojno nalogo: označuje predmet upodobitve, mu določa obliko ter gradi sliko.

V poznih petdesetih letih pa Spacal odkrije likovno moč beline. Prej nastopa belina le kot podlaga grafičnih listov, kot sled nožica v lesorezu ali kot risba, sedaj pa v naštetih odtenkih bele barve upodablja zimo, kamnita dvorišča, okvirje oken, portale, obložene strehe ali robato ometan zid tako, da kamen spregovori in zaduha v svoji belini. Odprejo se mu številne nove možnosti interpretacije kraških motivov. Prej ga je zanimal sam motiv kot likovna celota, sedaj pa poglobljeva samo materijo motiva. V motivih arhitekture se posveti materialom same zidave – malta, kamen in les. Najbolj se je poglobil v les, čigar struktura mu nudi veliko elementov, ki ga že od nekdaj privlačijo. Struktura njegovih grafik izhaja iz strukture lesa, s katero tvori horizontalne in vertikalne linije, ki imajo vlogo elementov rasti in minevanja, so nosilci plemenite barvitosti, katerim dodaja kontraste in dopolnila iz njegovega lastnega barvnega sveta. Les mu ni samo pomočnik v smislu matrice pri lesorezu, ki jo po uporabi pogosto tudi poslika, temveč strukturo lesa vključi v sam grafični list. V svoje slike pa vključi najdene kose lesa, ki jih je naplavilo morje.

Ena izmed smeri v sodobni evropski umetnosti po drugi svetovni vojni je informel, ki daje v slikarstvu in grafiki poglavitno vlogo upodabljanju in uporabi same materije. Tako umetniki vključujejo v svoje postopke slikanja različne neslikarske materiale kot so naravni materiali, tkanine, pločevina... Tu predstavlja Spacal pomemben in svojevrsten dosežek v poglobljanju v strukturo lesa.

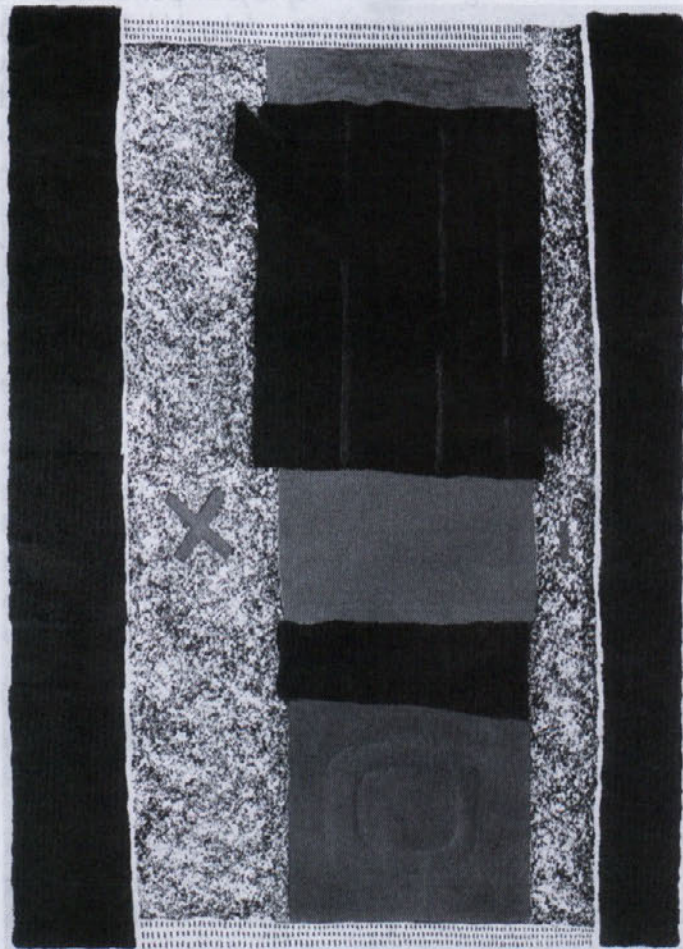
Spacal nadaljuje svoj razvoj z odkrivanjem optičnih senzacij kot nove zunanje pojavnosti že ugotovljenega danega okolja. Za navidez formalistično slikarsko opredelitvijo je skrita želja po še globljem dognanju oblik mogočega bivanja. Skozi zunanjo površino, ki

postaja z vsem svojim naturalizmom bistvena umetnikova skrb, želi slikar prodreti globlje, se pravi definirati iste zunanje nosilce in prek njih njihov notranji ali širši smisel, saj postaja tako na drobno obdelan in prečiščen del cel svet v malem.

Spacal je odkril podobo Krasa v drobnih detajlih kraške vasi, v delcih hiš, dvorišč, ograd, streh, koles, vrat... V tem je odkril nekaj značilnih form, po katerih iz resnične slike Krasa gradi svojevrstno abstraktno podobo. Podoba predmeta se tako spremeni v značilen simbol, ki postane univerzalen. Svojo vizijo Krasa nam naslika z malo elementi, kot so čiste ploskve, vzbokline, podprte s horizontalami ali vertikalami, s posameznimi podkrepitvami rdeče ali modre barve. Vse to izraža bistvo pokrajine in način življenja njenega človeka.

Viri in literatura:

Kržišnik, Zoran; Lojze Spacal; 1982; Mladinska knjiga, Ljubljana;

Lojze Spacal, Kraški senik, 1971, barvni lesorez, 85 x 60 cm.

REMBRANDT

Cankarjev dom pa je pripravil v sodelovanju z muzejem Rembrandthuis (Rembrandtova hiša) iz Amsterdama pregledno razstavo Rembrandtovih grafik.

REMBRANDT Harmenzs van Rijn se je rodil leta 1606 v Leidnu na Nizozemskem. Njegov oče je bil dokaj premožen mlinar, tako da ga je lahko leta 1620 vpisal na tamkajšnjo univerzo. Vendar se je Rembrandt že zgodaj odločil, da bo postal umetnik. Po enem letu odide v uk k lokalnemu slikarju, kot je to bila takrat običajna pot do slikarske izobrazbe. Leta 1624 se uči pri priznanem umetniku Pieteru Lastmanu v Amsterdamu. Nato se vrne v Leiden in si uredi atelje. Leta 1630 mu umre oče. Po večletnem ustvarjanju si pridobi velik sloves in se preseli v Amsterdam, kjer hitro dobi pomembna naročila slik. Leta 1634 se poroči s Saskijo van Uylenburgh. V zakonu se jima rodijo štirje otroci, a preživi le najmlajši sin Titus, rojen leta 1641. Naslednje leto mu umre tudi bolna žena. Leta 1654 mu mlada gospodinja in varuška Hendrickje rodi hčer Kornelijo. Leta 1656 Rembrandt prezadolžen bankrotira in njegova lastnina gre na dražbo. Sin Titus in Hendrickje ustanovita trgovino z umetninami in zaposlita Rembrandta, tako da ostanejo slike v njegovi lasti. Leta 1663 umre Hendrickje. Titus se poroči leta 1668 in naslednje leto se mu rodi hčerka. Rembrandt umre 4. oktobra leta 1669.

Rembrandt je eden najpomembnejših ustvarjalcev v vsej zgodovini likovne umetnosti. Je eden največjih slikarjev vseh časov in ni bil le tehnično nenadkriljiv mojster, temveč je v sliki popolnoma izkoristil bogastvo toplih barv in dramatičnost svetlobe in sence. V portretih in svetopisemskih prizorih je izjemno dognano upodobil psihološko naravo človeka. Njegova sposobnost natančnega zaznavanja in globoko poznavanje človeške duše sta rezultat številnih avtoportretov, s katerimi je dodobra spoznal samega sebe, kar mu tudi daje veličino kot človeku in umetniku. Avtoportrete je ustvarjal skozi vse življenje od razposajene mladosti do resnobne starosti in mislim, da je ravno v njih presegel samega sebe. Sicer pa se je enakovredno posvečal slikarstvu, grafiki in risbi, kar je za takratne umetnike nenavadno. Grafike in risbe niso nastajale kot predloga za večje slike, temveč imajo samostojno umetniško vrednost.

*Avtoportret, naslonjen na kamnito polico, 1639.
Jedkanica in suha igla, II. stopnja, 205 x 164 mm.*

Iz njegovega grafičnega opusa je na razstavi na ogled 70 jedkanic, ki so predstavljene v tematskih sklopih, katerim se je umetnik posvečal.

Prvi sklop vsebuje njegove avtoportrete, nastale v letih 1628 - 34. Kasneje v tej grafični tehniki preneha in se, razen izjem, posveti avtoportretom, slikanim z oljem. Razstavljeni avtoportreti so bili risani, jedkani in nato odtisnjeni v zelo majhnih formatih, saj nekatere grafike merijo le nekaj centimetrov. V njih je avtor iskal različna razpoloženja in izraze na svojem obrazu. Na njem je natančno proučeval tudi igro svetlobe in sence, ki jo doseže z izrednim obvladanjem risbe s črto.

Drugi sklop zajema jedkanice z biblijskimi in religioznimi prizori, nastale v letih 1633-57. Pretehtane kompozicije poudarjajo občuteno dognane prizore, ki so polni spoštljive resnosti. Avtor nas tudi tu preseneča z učinkovitim kontrastom svetlobe in sence ter z natančnim karakterjem različnih upodobljenih oseb.

Kristus uči, približno 1643-1649.

Jedkanica, suha igla in burin, II. stopnja, 278 x 388 mm.

Tretji sklop predstavljajo krajine, nastale v letih 1640-53. Za prvo skupino starejših jedkanic je značilen skrbno izrisan motiv značilne holandske pokrajine v ospredju. Velik del grafike pogosto zavzema prazno nebo, v pokrajini pa zasledimo tudi male človeške in živalske like ter prizore življenja na podeželju. V skupini kasnejših krajin pa se v ozadju pojavijo dodani fantazijski elementi. Najpogosteje so to gore in nenavadne stavbe.

Četrty sklop predstavlja portrete, nastale med leti 1633-64. Tu Rembrandt predvsem vadi upodobitev različnih izrazov na obrazu za večje oljne slike. Pogost je doprski portret s stopnjevanim občutkom za materialne lastnosti oblačil. Pokrivalo, žamet ali krzno upodobi tako prepričljivo, da imamo občutek, da jih lahko kar otipamo.

Peti tematski sklop zajema študije aktov, ki so nastajale v letih 1658-61. Na teh jedkanih je človeško telo upodobljeno skrajno realistično. Rembrandt izrabi svetlobo in senco za doseg volumna teles, katerih anatomija je izredno pravilna. Tako ne vidimo le golo površino kože, temveč hkrati zaznamo notranjo zgradbo človeškega telesa. Človeški akt pa Rembrandt uporabi tudi v drugih motivih, kot je na primer mitološki.

Šesti tematski sklop vsebuje žanrske prizore. Motivi so vzeti iz vsakdanjega življenja na ulicah in v notranjščinah hiš. Prikazujejo starce, kmete, berače in družine; včasih s priokusom ironije, včasih s spoštovanjem.

V zadnjem tematskem sklopu pa so predstavljeni študijski listi, nastali v letih 1632-38. Kot novost tu Rembrandt uporabi pripravljeno kovinsko ploščo namesto skicirnega bloka. Na isto ploščo je neposredno narisal več motivov, različno razporejenih po površini, jih nato izjedkal in odtisnil. Kot motiv je tudi tu pogost portret.

Kot vsa njegova ustvarjena dela se tudi jedkanice z razstave odlikujejo z izredno sproščeno in natančno risbo ter z izjemno dramatično uporabo kontrasta med svetlobo in senco. Rembrandt je tudi velikan med slikarji vseh časov, saj je na isti način ustvaril vrhunska dela v barvi. Upam, da bo tej razstavi jedkanih pri nas kmalu sledila tudi pregledna razstava njegovih slik.

Andrej Mivšek

Ženska s puščico, 1661. Jedkanica, suha igla in burin, II. stopnja, 205 x 123 mm.

Viri in literatura:

Cankarjev dom; Rembrandt - spremno gradivo ob razstavi

V ZAVRATCU JE RES LEPO

*V Zavratcu je res lepo,
kjer krave veselo mukajo.*

Še ptički zapojo:

“V Zavratcu je res lepo!”

Še dekleta zapojo veselo to pesmico

in fantje zavriskajo:

“V Zavratcu je res lepo!”

*Na hribčku pa cerkvica stoji,
v njej prebiva sveti Urh vse dni
in vabi vse ljudi k molitvi.*

Pa se še zvon oglasi

- vabi k pobožni molitvi.

PRI ZOBARJU

*Ko prišel sem čez leto k zobarju,
nič več ni delal, ker je šel v penzion.*

*Prišla je lepa brhka asistentka,
za njo pa lepa mlada zobar'ca.*

*Rekel sem, da zob me boli,
pri tem pa videl lepe te oči.*

*Ko vrtala je po zobeh,
sem videl njen prelepi smeh.*

V MENI SI SANJE PREBUDILA

*V meni si sanje prebudila,
ko si me pogledala dol čez niva.*

*V meni si sanje prebudila,
ko si me poljubila.*

*Saj veš, da hočem tvoj ostati,
če le dovoli tvoj ati.*

*Ljubim te vse noči vroče,
pa čeprav ni vroče.*

Janez Gantar

POMLAD V ZAVRATCU

*Naš Zavratac
je lepi krajiček.
Ima lepi gozdiček.*

*Krajiček je majhen,
gozdičkov pa mnogo.*

*Jaz sem v krajičku,
ti pa v gozdičku.*

*Krajiček je lep,
gozdiček še lepši.*

*Pomlad bo prišla
in vse prebudila.*

*Cvetlice bodo zacvetele,
ptički pa prižrgoleli
in nam pesmico zapeli
pa vsi se bomo radi imeli.*

Jure Leskovec, 3.r.

NAŠA ŠOLA

*Tam na majhnem hribčku
stoji majhna šola
in to šolo
obiskuje le pet učencev
in med njimi sem tudi jaz.*

*V tej šoli se zelo zabavamo,
vsak dan je zelo veselo,
vsak dan je zabavno,
zabavne so igre,
zabavno je vse.*

*V naši šoli se pridno učimo,
zato se zmerom dovolj naučimo.
In še nekaj:
v naši šoli ste zmeraj dobrodošli.*

Borut Gantar, 3.r

SONČEK

*Ko sonček zunaj na nebu sije,
vsi otroci zunaj se igramo.*

*Sonce je zlato,
zato je drago.
Narava sonce najbolj potrebuje,
mi pa enako.
Zato sonca ne moreš kupiti.*

Borut Gantar, 3.r

BISERNA VODA

*O biserna voda,
kako si lepa,
kako božanska.*

*Vsa tvoja lepota
se lesketa,
ko sonce obsije
ti lica zlata.*

*Brez tebe bilo bi
konec sveta,
če biserna voda
bi ne obstajala.*

Mojca Mivšek, 8.r

Dirja Kaganek, 5.r

NAREDILI SMO BUTARO

Tudi letos smo naredili butaro.

Najprej smo nabrali vrbje in bršljan. Potem je Cirila naredila butaro. Potrebovala je sadjarske škarje in špago. Ko jo je naredila, jo je okrasila z rožami iz krep papirja.

Niko in jaz sva nesla k maši vsak svojo butaro.

Julijan Gantar, 1.r

JEZNA MUCA COPATARICA

Posodobljena pravljica

Najprej sem moral prebrati zgodbo o sebi, Muci Copatarici. Potem sem šla v vas k otrokom. Pozvonila sem na zvonec in vsi otroci so prišli s svojimi copatki ven. Rekla sem jim, naj razmečejo copate, da jim jih bom lahko vzela. A otroci me sploh niso razumeli. Dejala sem jim, da jih bodo naslednji dan lahko prišli iskat.

Vsi so me debelo gledali in se vrnili v hiše.

Tako sem bila jezna, ker me niso ubogali in ker so pospravljali copatke.

Jure Leskovec, 3.r.

HVALEŽNI MEDVED

ali KAKO ME JE LOVEC

ODPELJAL V ŽIVALSKI VRT

Posodobljena pravljica

Nekega dne sem zagledal skozi veje hišico in pred hišo zibelko, v njej dojenčka in zraven mamico. Ko pa sem pogledal malo naokoli, sem zagledal še več hiš. "To pa ne piše v knjigi," sem si dejal. A vseeno sem si zapičil trn v šapo in zlezal do hiše. Ko so me ljudje zagledali, so stekli v hiše. Malo sem počakal in zagledal pri hiši gospoda s puško. Plazil sem se proti gozdu, da me ne bi ustrelil, on pa je s puško, namerjeno vame, iz žepa potegnil mobilni telefon in poklical lovca. Takoj je prišel s tovornjakom. Ustrelil me je s tako puško, da sem zaspal. Izruval mi je trn, nato pa sta me z gospodom naložila na tovornjak in me odpeljala v živalski vrt. In še zmeraj živim tam.

Borut Gantar, 3.r.

V KAVERNAH

Bilo je deževno popoldne, ko smo se odpravili na ogled kavern z radioaktivnimi odpadki. Na ogled je prišlo tudi veliko odraslih vaščanov.

Ko smo prišli, so nam ponudili sok. Z mano sta šla ati in mami. Najprej so nam pokazali prostore, v katerih se delavci preoblačijo. Tudi mi smo si morali natakniti plastične copate. Naša voditeljica je imela ves čas pripeto majhno napravo za zaznavanje sevanja, vendar ni bilo popolnoma nič. Šli smo v prostore s sodi s komunalnimi odpadki in sodi že pregledanih radioaktivnih odpadkov. Pokazali so nam prostor, v katerem pregledujejo in razrežejo vse odpadke. V tisti prostor, kjer so še nepregledani sodi, pa nas niso spustili, samo vrata so odprli.

Delavci so delali v zelo težkih razmerah, pri -10 stopinj Celzija zunaj po cele dneve. Odpadke so že prepeljali v Brinje, kjer so jih dali v varno skladišče.

Andrejka Kogovšek, 3.r.

POLH V OMARI

Imeli smo SND in bili smo v kuhinji. Tam pa zato, ker smo ravno delali poskuse, da zrak je. Učiteljica je šla v kurilnico iskat gobo, da bomo vanjo pritrdili svečo in jo pokrili s kozarcem, potem pa bomo videli, kaj se bo zgodilo.

Učiteljica je torej šla v kurilnico in odprla omaro. In v kozarcu, v katerem je bila nekoč lepa zelena goba, je bil sedaj - lep siv polh. Učiteljica, nekoliko rdeča v obraz, nam je prinesla kozarec s polhom. Vsi smo začudeno pogledali, le od kod je prišel. Bil je tako zelo lep, da bi ga odnesla kar domov. In bil je tudi velik. Malo se je pretegoval. Goba v kozarcu pa je bila čisto na drobne koščke sesekljana.

Nesli smo ga nazaj v kurilnico in uporabili drugo gobo. Pri malici pa smo polha pokazali naši kuharici.

Polh si je priskrbel za zimo topel prostor v omari kurilnice oziroma dvoliterskem kozarcu z gobo. Kmalu se je preselil v bližnje škatlo. Kmalu ga bomo morali izpustiti ven.

Andrejka Kogovšek, 3.r.

KAKO SI UMIVAŠ Zobe

Kratka navodila

Potrebuješ zobno ščetko in zobno pasto. Na zobno ščetko stisneš zobno pasto. S ščetko umiješ zobe. Na vrhu in spodaj. Nato splakneš čeljust in pospraviš zobno ščetko in zobno pasto.

Špela Kogovšek, 1.r.

BREZ VODE NI ŽIVLJENJA

Voda je pomembna za življenje, zato tudi skrbimo, da bo voda čista.

Da bo voda čista, ne škropimo njiv, kajti dež strupe spere in gredo z vodo v zemljo in to ljudje pijejo. To škoduje zdravju.

Drugič. Ne mečemo smeti v naravo, saj so tudi v smeteh škodljive snovi, ki gredo v zemljo. Te snovi voda raztopi. Taka voda je onesnažena in to vodo ljudje pijejo. Zaradi teh strupov ljudje zbolevalo in umirajo. In zbolelo in umrlo je že veliko ljudi.

Poznam ljudi, ki mečejo smeti v naravo in s tem onesnažujejo tudi vodo.

Borut Gantar, 3.r

BREZ VODE NI ŽIVLJENJA

Voda je vir življenja, zato moramo z njo lepo ravnati. Toda večkrat kdo v vodo vrže plastično vrečko ali kaj podobnega.

Danes so nekatere reke že tako onesnažene, da se v njih ne moremo niti kopati več, kaj šele piti. Če pa gledamo kakšnih sto let nazaj, so lahko pili vodo iz reke, saj je bila takrat bolj čista kot danes.

Če bi ljudje na vodo bolj pazili, bi bila bolj čista, lahko celo pitna. Zato vsem svetujem, da bi pazili na vodo in tudi na čisto okolje.

Ljudje se ne zavedamo, kako potrebujemo vodo. Če ne bi bilo vode, tudi življenje ne bi bilo.

Andrejka Kogovšek, 3.r

S KOLESOM V ROVTE

Ko sem bil star pet let, sva šla z Jakom s kolesom v Rovte. Najprej sva mislila iti samo na Log. Potem pa sem ga začel priganjati, naj greva še malo dlje. Šla sva do ceste, ki vodi v Lanevsko grapo. Tam sem ga priganjal, naj greva še naprej. Tako sva prispela do Rovt. Ko sva prišla skoraj pod Zajele, mi je počila guma. Prosila sva Rudelna Zajelskega, da nama gumo zaflika. Ko nama je gumo zaflikal, sva odšla proti domu. Kmalu sva srečala Jernejo Tušarjevo, ki je šla grabit seno. Potem je prišla naša mama. Tam me je lovila po travi in ko me je dobila, me je našgala. Šel sem na kolo in hitro odpeljal. Doma sem bil petnajst minut prej kot Jaka. Od takrat nisem šel več s kolesom v Rovte.

Urban Kogovšek, 5.r

POTOK

Moj rojstni kraj je Potok. To je majhna vasica z devetimi hišami, od katerih je ena prazna, na eno pa spominjajo le še razvaline hiše. Ohranilo se je ime ceste: Pr' Tineta. Ljudje smo prijazni in vsak popotnik je lepo sprejet. Ukvarjamo se s kmetijstvom. Čeprav je vas majhna, je prostor za njive, obdajajo jih griči, nekateri, ampak zelo redki, so potrebni obdelave na roke. Potok izgleda kot manjša kotlina. Vas je precej živahna in mislim, da smo Potočani upravičeno ponosni na svoje bogastvo.

Prav vsak letni čas je tu nekaj posebnega. Spomladi vse cveti. Komaj sneg skopni, že brnijo traktorji. Poletje prinese začetek dela na travnikih. Kljub temu si še vedno vzamejo čas za pogovor. Ko pa stopi v vas gospa Jesen, je tako lepo kot v sanjah. Kar sliši se, kako ljudje pokušajo sladka jabolka, slive ter hruške. Ker je potok v dolini, je hitro slana, zato kaj debelih sadežev ni.

Naša hiša je na sredi vasi. V njej se vsako jutro prebujamo: jaz, moja mlajša sestra in mlajši bratec, mami, ati ter stara mama in ata. Torej nas je sedem. Jaz hodim v osnovno šolo v Rovte. Peti razred mi je všeč, čeprav se velikokrat spomnim na šolo v Zavratacu in na prijazno in ljubeznivo učiteljico. Šola v Zavratacu ima le štiri razrede in zato sem morala letos v šolo v Rovte.

Potočani! Bodimo ponosni na to kar imamo. Na naravno bogastvo, katero nima vrednosti v denarju. Varujmo okolje, da bodo tudi živali tu našle svoj mir in se bodo počutile varne in sprejete.

Darja Kogovšek, 5.r

Zahvaljujemo se vsem, ki ste kako

ŠMARNICE V ZAVRATCU

Zavratac je majhna vas z dobrosrčnimi ljudmi. Ker v naši vasi nimamo svojega župnika, smo se odločili, da imamo šmarnice sami. Vodila jih je prijazna in ljubezniva Renata Kogovšek. Jaz, sestra in brat smo hodili redno, le ko res ni bilo mogoče, smo manjkali.

Šmarnice so bile zanimive. Ko pa se je Renati zdelo, da so pretežke, je doma poiskala zanimivo knjigo in smo za spremembo brali iz izbrane knjige. Letošnje šmarnice so govorile o znanih in manj znanih ljudeh, ki so precej pripomogli, da danes beremo Božjo besedo in evangelij, pravzaprav celo mašo v materinem jeziku.

Ko smo prišli mirno v cerkev, smo pozdravili Marijo. Nato je Renata izbrala lepo pesem, seveda Marijino. Ko je bilo vse pripravljeno, smo zapeli prvo kitico. Ker nismo vseh še znali, smo se jih tudi naučili. Renata je določila vsakokrat znova, kdo bo bral šmarnice. Nekajkrat jih je brala tudi sama. Pomolili smo večerne molitve ter prebrali kratek odlomek o prijateljstvu. Zapeli smo še nekaj kitic pesmi ter odšli iz cerkve. Zunaj smo se še malo pogovarjali, nato pa smo polni veselja odhiteli domov.

Maj je bil lep. Teh 31 dni je minilo hitro, kakor mine teden. Počastili smo Marijo in se veselili že naslednjega dne. Upam, da se bomo prihodnje leto prav tako srečevali kot letos. Bilo je res lepo!

Darja Kogovšek, 5.r

NOV ZAČETEK

Šolsko leto gre h koncu in spet začnem razmišljati o svoji dosedanji poti. Letos pa še posebej, ker sem v osmem razredu in je to zame ogromna prelomnica - nov začetek. Prva štiri leta sem hodila v šolo v Zavratac. Ne morem reči, da sem se imela kaj preveč dobro, saj se nisem prav dobro razumela s tedanjimi sošolci. Oziroma, jaz sem se hotela, le nekateri niso hoteli sodelovati. Kot vse pa je imelo tudi tisto obdobje mojega življenja dobre trenutke.

Potem je prišla po 4. razredu druga prelomnica. Po šoli v naravi sem hodila v šolo v Rovte. Takrat se je vse obrnilo na glavo. Z dotedanjo znanko sva se zblížali in postali najboljši prijateljski. Dobila sem super razred, kjer so vsi gledali name enako. Tega sem bila najbolj vesela. Zelo pa so se mi zamerili nekateri višješolci s svojimi neumnimi pripombami in podobnimi zadevami. Tem ob priložnostih po obrokih vračam na isti način.

Postala sem manj občutljiva za občasne neprijaznosti. Končno sem spoznala, da s 100% prijaznostjo nikamor ne prideš. Prijaznost je res velik del, vendar pa moraš biti tudi vztrajen, in če je treba, ti ne sme biti odveč, da se kam prerineš. In potem so prišli še razni izleti, pa plesi, zaljubljenost... To šolo, še posebej pa naš razred, bom vedno imela v zelo dobrem spominu, saj me je zelo spremenila - na boljše.

ln že je tu osmi razred. Ko se spomnim, da bo kmalu konec šolskega leta, pri svojih letih postanem čisto nostalgična. Spomnim se vsega, kar smo v teh štirih letih skupaj doživeli, in kako smo tako kar mimogrede prilezli skozi osmi razred. Imeli smo najboljše plesne, na izletih smo se imeli super in včasih je še iz kontrolne naloge za matematiko nastal en sam žur (to je eden izmed razlogov, zakaj tolikokrat pišem matematiko štiri). Seveda pa za vsem tem pride, da si je treba kriti hrbet. To se največkrat zgodi, včasih pa vseeno komu kaj "ugre". Res pa je, da si včasih želim, da bi bilo že enkrat konec. A le zaradi kontrolnih nalog. Čakata nas še dve kontrolni nalogi, potem pa gremo že na končni izlet! Nato pa je še valeta in razredni piknik.

Kristina Bogataj, 8.r

SLOVARČEK ZAVRAŠKIH BESED

(zbrali učenci podružnične šole Zavratac)

kagor - gor
kadol - dol
namal - malo
namičkn - malo
marbit - mogoče
kle - tukaj
raz drev - z drevesa
narobej - narobe
prit mal les - pridi malo sem
lih en prov - ravno prav
bejš les - pridi sem
gnar - denar
bertah - predpasnik
kva b' rt - kaj bi rad
tkišna - taka
nejlebi - najlepši
k' - ko
dš - dež
te'm cbnu - te bom brcnil
jmu - imel
j't - iti

UGANKE

Belo res je – dan pa ni,
črno je – niso noči,
je zeleno – a ni trava,
rep ima – vendar ni krava.
(*sra*)

Leseno telo,
jekleni zobje,
še kamen drobce.
(*žaga*)

Majhna sem in sem vam
draga,
pa čeprav sem vsa od
vraga.
(*mačka*)

Če bogat ga vidi – jo
pobriše,
siromak ga zbira poleg
hiše.
(*gnoj*)

Po beli cesti vstric
hitita s stricem stric,
drug drugega vse dni
nikdar ne dohiti.
(*noge*)

Poznam jo hišico v gorici,
stoji na eni le nožici.
(*goba*)

Mojca Mivšek

ŠALE

Kako spoznaš veselega
motorista?
Po mušicah med zobmi.

Sin: Očka, kaj je strup za
miši?
Očka: Poseben maček v
prahu.

Ne bi hotel biti v vaši
koži...
Zakaj ne?
Ker bi mi bila premajhna.

Sin: Mama, zakaj imam
takooooo velik nos?
Mama: Saj ga nimaš. Na,
vzemi rjuho in se usekni!

Kaj je pomembneje, luna
ali sonce?
Seveda luna, ker sveti
ponoči...
Podnevi je tako ali tako
že svetlo.

Otroci se hvalijo:
-Pri nas imamo pa avto,
pri vas pa ne.
-Pri nas imamo pa
traktor, vi ga pa nimate.
-Mi imamo pa uši, vi jih
pa ne.
-Seveda, ker ste jih pa pri
nas dobili.

Babica opozori vnuka:
-Tonček, kadar zehaš, daj
roko pred usta.
-Zakaj pa? Saj mi ne bo
zobna proteza padla ven
kot tebi!

-Krasne zobe imate.
-Po mami.
-Pa so vam bili prav?

Novi učenec stoji pred
šolsko tablo
in učitelj ga vpraša:
-Kako ti je ime?
-Igor Podzgnscynszky.
-kako se napiše priimek?
-P-r-i-i-m-e-k.

Kristina Bogataj

Maček je šel na potep.
Medtem se mu je v
glavo zaletel netopir.
"Hmm"si misli maček,
"sedaj so si že miši
nabavile letala".

Sin pride iz šole ves
prestrašen, kako bo
očetu povedal, da so ga
izključili iz šole. Nato
vpraša očeta: "Oče,
kajne da so tebe
izključili iz šole." Oče
odgovori: "Seveda,
seveda. Čisto po
krivem." Sinko
odgovori: "Očka, veš,
zgodovina se ponavlja."

Fant povabi dekle na
prvi zmenek.
Sramežljivo dekle pravi:
"Še nikoli nisem
poljubila fanta." Fant ji
odgovori: "Jaz tudi ne."

Policaj brez kape na
glavi ustavi šoferja.
"Dokumente, prosim!"
Šofer mu pravi: "Najprej
si pokrij smetnjak s
pokrovom."

Evgen Rupnik

ANEKDOTE

K Jokelnu je prišel
dimnikar. Pri ometanju
dimnika je bil tako
neroden, da je padel s
strehe. Hujših posledic
ni bilo, razen tega, da
so se mu strgale hlače.
Prosil je Renato za
sukanec in šivanko, da
si hlače zašije. Preden
mu to Renata prinese,
ga še vpraša: "Črnega
ali belega?"

DVE ANDREJEVI (Z.32)

Andrej je prišel zjutraj
domov. Ker ni zmožgal
priti do svoje sobe, je
prespal kar v kozolcu,
kjer je parkiral. Močno
se je prehladil. Vprašali
so ga: "Ali si bil ponoči
sploh s čim pokrit?"
Odvrnil je: "Seveda sem
bil - z "lojtro", vendar ji
je manjkalo nekaj
klinov, pa me je
prepihalo."

Gabrijel je rekel, da ga
boli glava. Andrej mu je
odvrnil: "Mene pa zob,
kadar je votel."

Polona Gantar

Zahvaljujemo se vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k izidu glasila.

KOMUNALA IDRIJA

JAVNO KOMUNALNO PODJETJE IDRIJA D.O.O.
CARLA JAKOBA 4, IDRIJA

*... S pogledom na
preteklost si klešemo
odgovornost za
prihodnost!*

*V zeleni toplini narave...
drug z drugim...
v zdravju...
in radosti vsakdana!*

Tudi v Zavrattcu.

**OBČINA
IDRIJA**

Godovič 150
5275 GODOVIČ
Telefon: 05 374 30 00
Faks: 05 374 70 26
E-pošta: impklima@imp-klima.si

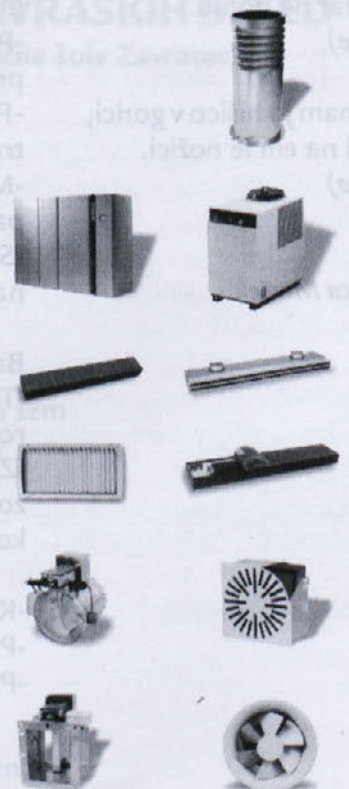
Poslovna dejavnost IMP KLIMA je trženje, razvoj in proizvodnja izdelkov za klimatizacijo ter ogrevanje in hlajenje.

Glede na značilnosti posameznih družin izdelkov, specifičnosti njihovega trženja in proizvodnje je poslovna dejavnost razdeljena na 5 profitnih centrov:

- program **Klima**: distribucija zraka, zajem in regulacija zraka,
- program **Požarna zaščita**: izdelki za požarno zaščito v prezračevalnih sistemih,
- program **Absolutna filtracija**: izdelki za filtriranje zraka v čistih prostorih,
- program **Energetika**: izdelki za ogrevanje in hlajenje,
- program **Posebni izdelki in storitve**: obdelava tanke pločevine do 3mm, storitve lakiranja s prahom.

Z našimi izdelki ustvarjamo ljudem prijetno klimo, pri njihovi proizvodnji pa skrbimo za to, da okolje čim manj obremenjujemo z negativnimi vplivi. Poslovni sistem imamo že od leta 1996 urejen po zahtevah sistema kakovosti v skladu z mednarodnim standardom ISO 9001. V letu 1999 smo pridobili še certifikat ISO 14001, ki je opredeljen kot sistem ravnanja z okoljem. S takim poslovanjem lažje ugodimo zahtevam naših kupcev, katerih krog se stalno širi, zlasti na tujih trgih.

V bližnji prihodnosti bi radi še dodatno poskrbeli tudi za zdravje, varnost in zadovoljstvo zaposlenih na njihovem delovnem mestu. Tudi to področje smo pričeli sistemsko urejati po zahtevah domače in evropske zakonodaje.

ZIDGRAD

S.G.P. IDRIJA d.d.

Splošno gradbeno podjetje idrija d.d., Vojkova 8, 5280 Idrija, telefon: 05 17 17 800

B

ZALOŽBA
BOGATAJ

ABC MERKUR d.o.o. Idrija

Telefon:
05 377 37 47
05 372 22 80

AVTOKLEPARSTVO - LICARSTVO - VLEKARSTVO
NARTNIK

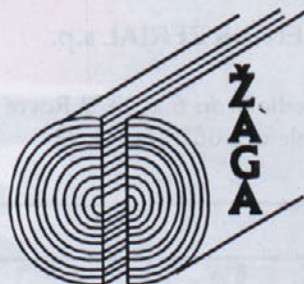
Rovte 29, 1373 ROVTE
Telefon: 01 750 12 06, 041 540 124

Miza: Globaljig
Cent. Mont.: Holman

AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO
AVTOVLEKA

Rovte 21 a, 1373 Rovte
telefon: 061 750 10 89
0609 63 98 77, 041 63 98 77

Odkup hlodovine,
razrez in prodaja
rezanega lesa

IVAN RUPNIK s.p.

5280 Idrija
Telefon: 05 37 47 146, faks: 05 37 47 195

Oblak

Avtobusni prevozi s turističnim avtobusom do 35 oseb in
servis kmetijskih strojev (motorne žage, kosilnice in traktorje).

OBLAK FRANCI s.p.

Hlevni vrh 11 e, 1373 ROVTE
Telefon in faks: 01 750 12 20, GSM: 041 64 27 28

PETROL

NAGODE LUDVIK
s.p.

BENCINSKI
SERVIS ROVTE

Telefon: 061 750 10 40

Trgovina TRATE in bife 1000 ROŽ

Vojko in Rozi PANIČ s.p.

Medvedje Brdo 6, 1373 ROVTE
Telefon in faks: 01 750 11 86

PRODAJAMO:

živila, pijače, tekstil, galanterijo, kozmetiko,
kmetijske pripomočke, semena, krmila, gnojila in plin.

DOSTAVA TUDI NA DOM.

ODKUPUJEMO V SEZONI:

zelišča, goveje, konjske in svinjske kože.

Se priporočamo.

MERCATOR SORA - OPREMA - ROVTE

VAS VABI V PRENOVLJENO IN DOBRO ZALOŽENO PRODAJALNO!
TRAJNO NIZKE CENE, AKCIJE!

GRADITELJI POZOR!

UGODNE CENE GRADBENIH MATERIALOV IZ ZALOGE
IN PO NAROČILU.

Ugodni plačilni pogoji:

popust na gotovino, možnost odložnega plačila,
ugoden kredit, ki vam ga uredimo kar v naši trgovini

MERCATOR SORA - POSLOVALNICA OPREMA ROVTE
tel.: 01 750-10-02

LIVAR d.o.o.

Dole 15 a, 5280 IDRİJA, telefon: 065 78 038

ULIVANJE ALUMINIJEVIH
IN CINKOVH ZLITIN

KLEPARSTVO
KROVSTVO-
TESARSTVO

JANEZ TAVČAR

Zavratec 23, 1373 Rovte
telefon: 01 750 14 34, 040 271 880

KOMBI VZDRŽEVANJE
CEST-POTI

PREVOZI
S TRAKTORSKO
5-TONSKO PRIKOLICO

MIRKO KOGOVŠEK s.p.

Potok 5, 1373 Rovte
tel.: 01 750 13 84, 041 270 069

ŽAGANJE
LESA

HENRIK ŽERJAL s.p.

Medvedje brdo 6 a, 1373 Rovte
Telefon: 061 750 11 03

KMETIJA ODPRTIH VRAT
"Šinkovec"

Vilma in Jože BRENČIČ
Medvedje brdo 10, 1370 Rovte
Telefon: 01 750 11 39

VRTNARIJA
CVETLIČARNA
ANJA

JANEZ PEČKAJ s.p.

Petkovec 5, 1373 ROVTE
Telefon: 01 750 13 09
GSM: 041 932 502

RADO PETKOVŠEK s.p.

Tržaška 95, 1370 Logatec
Telefon in faks: 01 754 10 95
prodaja kmetijske mehanizacije ter rezervnih delov
ugodna ponudba krmil, žita in mineralnih gnojil

Fotografija: Robert Rijavec

